

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ה' **משה שניצר**
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חז"ם סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה רודפת
צדקה וחסד
מרת **ורדה שניצר**
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת ברכות כ"ה - ל"א

בס"ד, ח' אלול תשע"ב

גליון מס' 692

השבוע בגליון

- ◆ ונשמרתם מאד לנפשותיכם
- ◆ ונשמרתם, דרשה של הגמון נכרי
- ◆ איסור סכנה מן התורה או מדרבנן
- ◆ ברכה על המנעות מן הסכנה
- ◆ מאימתי פטורה הפאה ממעשר?

- ◆ כשיום ראשון קודם למוצאי שבת...
- ◆ "אתה חוננתנו" בתפילת שחרית
- ◆ שמואל הקטן, מחבר ברכת המינים
- ◆ בתפילת שמונה עשרה גנוזים סודי בראשית ופרקי המרכבה
- ◆ שמואל א' ושמואל ב'

◆ סמיכת גאולה לתפילה

דבר העורך

המכרז של העולם

במאורות הדף היומי משקיעים את הכל, כדי שאפילו יהודי אחד שאפשר להביא אל הדף היומי, לא יישאר בחוץ. לשם כך מונה "מגידי שיעור נודד", המסייר בכל שיעורי מאורות הדף היומי, מרצה, מעודד, מאיר פנים, מתעניין ומלהיב את הציבור. על שעות הפעילות שלו הוא אמר, כי כל עוד הרמזורים עובדים, הוא אינו שובת.

בהגיעו לאחד השיעורים נכונה לו הפתעה נעימה. היהודי יושב אל השולחן כמשתתף קבוע וותיק, שאל והשיב, העיר והתערב. היה "סרבן דף יומי" בלתי ניתן לפיצוץ. על לשונו היו שגורים כל ההסברים המלומדים שפעולי מאורות שומעים מפעם לפעם. אני עסוק; אין לי זמן; אני קורא שניים מקרא ואחד תרגום; שבע וחצי שנים הם זמן מידי ארוך בשביל לגמור את הש"ס, אני יכול ללמוד אותו בשנתיים. והנה, הוא כאן! יושב ולומד דף היומי.

הפעיל הנמרץ של מאורות המתין בסבלנות לסיום השיעור, וללימוד שתי ההלכות שאחריו, ובסקרנות גלויה שאל: מה קרה אדוני? מה קרה???

הוא הצביע בתגובה על יהודי מכובד שעמד אותה שעה בשיחה עם הרב מגידי השיעור, כדי לברר נקודה מסויימת שהועלתה במהלך השיעור.

- **אינני** מבין.
- **שמע**. אתה מכיר את הסיפור על ה"נעילה של פטרסבורג"? לא מכיר? שב, אספר לך.
שעת נעילה בבית הכנסת הגדול בעיר פטרסבורג. בית הכנסת המפואר קיבץ אליו את כל עשירי העיר ונגידיה. הטליתות הצחורות הסתירו דמויות שונות שהתנועעו תחתן, איש איש וטליתו, איש איש ותפילתו. לא מעטים מהם התרגשו מאד; הפעם האחרונה בה ביקרו בבית הכנסת, היתה בשנה שעברה.
קולו של החזן המפורסם התפשט בחלל בית הכנסת, היו שהתענגו על נעימותו ובדקו כל העת, אם במהלך השנה לא התלנו נימים צורמים לקולו הרחב. אחרים הזילו דמעות כמים, החזן הצליח לרגשם עד דמעות, והגבאים, הם היו נתונים בציפייה מורטת עצבים לקראת מכירת הזכות לפתיחת ארון הקודש לפני תפילת נעילה. **בבית** כנסת זה, פתיחת ארון הקודש לפני תפילת נעילה עלתה על מפתיר יונה, "חזק", שלישי, שישו

דף כו/א-ב

כשיום ראשון קודם למוצאי שבת...

מלבד שלש התפילות הקבועות שבכל יום, שחרית, מנחה וערבית, קיימת תפילה נוספת, הלא היא 'תפילת תשלומין', הבאה כהשלמה לחסרונה של תפילה שנעדרה. אדם שהפסיד את תפילת מנחה, בזמן תפילת ערבית יתפלל פעמיים את תפילת העמידה, אחת ערבית ואחת מנחה. דווקא בסדר זה, קודם ערבית ואחר כך מנחה, כך מדגישה גמרתנו, שכן, תחילה עליו להתפלל את התפילה הקבועה שזמנה כעת, ואחר כך את תפילת ההשלמה. אם כיוון להיפך, לא יצא ידי חובה!

"אתה חוננתנו" בתפילת שחרית: מספרים שפעם אירע שיהודי שכח להתפלל ערבית במוצאי שבת. בשחרית בא הלה לשאול את הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, מתי יתפלל "אתה חוננתנו", בתפילת העמידה הראשונה, של שחרית, או בתפילת העמידה השניה, שהיא תשלומין לערבית דאמש. רבי חיים היה עסוק בתפילתו, ורב שעמד בסמוך אליו הורה ליהודי, כי יזכיר "אתה חוננתנו" בתפילת התשלומין השייכת למעריב. הגר"ח אשר שמע זאת, רמז ליהודי להמתין קמעא, וכשסיים את תפילתו הורה להיפך: אמור 'אתה חוננתנו' בתפילת העמידה של שחרית! תמיהה רבתי התפשטה על פני הנוכחים, ורבי חיים הסביר: תפילת "אתה חוננתנו" אינה משוייכת לתפילת ערבית של מוצאי שבת דווקא, אלא יש לאמרה בתפילה הראשונה שלאחר השבת. בדרך כלל, תפילה זו היא תפילת ערבית שבמוצאי שבת, אך מה נעשה ליהודי זה שאיתרע מזלו, ותפילתו הראשונה לאחר השבת היא תפילת שחרית... ("אישים ושיטות", 61).

מכל מקום, אותו רב לא טעה, רב נוסף סבר כמותו, שכן, במחלוקת זו נחלקו הגאון רבינו עקיבא איגר זצ"ל (בגליון השו"ע סי' רצ"ד), אשר נקט כי יש לומר 'אתה חוננתנו' בתפילה הראשונה שלאחר השבת, וה"פרי מגדים" (שם) וה"תוספת שבת" (שם) אשר סברו, כי יש לומר 'אתה חוננתנו' בתפילת התשלומין של ערבית.

להלכה הורה ה"חפץ חיים" זצ"ל ("משנה ברורה" סי' רצ"ד ס"ק ב' ובבה"ל ד"ה "אומרים"), כי מלכתחילה, אין לומר כלל "אתה חוננתנו", כי אם בתפילת ערבית במוצאי שבת בלבד, אך מי אשר לא הבדיל על היין, ולפיכך עליו להבדיל על ידי אמירת 'אתה חוננתנו', יאמרנה בתפילת התשלומין של ערבית, ולא בתפילת העמידה הראשונה של שחרית. טעם הדבר: מאחר שבמוצאי שבת יש להבדיל גם על הכוס וגם לומר 'אתה חוננתנו', חז"ל הצמידו את תפילת ההבדלה הנאמרת בתפילת העמידה להבדלה הנאמרת על הכוס. לאמור, ברכת ההבדלה של התפילה תוקנה להאמר בתפילת ערבית של מוצאי שבת דווקא, ומשום כך מי ששכח להתפלל, יאמר אתה חוננתנו בתפילת התשלומין של ערבית, שבה נתקנה תפילת אתה חוננתנו [ועיי"ש ראייתו לדין זה וסיבת הכרעתו שדווקא אם לא הבדיל עדיין].

צעילוי נשמת

הר"ר **קלונימוס קלמן**
דוד גרינבוים ז"ל
ב"ר שמעון ודבורה הי"ד
נלב"ע י' באלול תש"ע
תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הרב **דוד יעקב הלוי אפלבוים** הי"ד
ובתו **נאוה** הי"ד
נלב"ע י"ג באלול תשס"ג
תנצב"ה

הונצחו ע"י הר"ר **צבי ותמרה סנד** שיחיו - ירושלים

צעילוי נשמת

הר"ר **יחיאל מאיר ברנד** ז"ל
ב"ר יששכר דב הכהן ז"ל
נלב"ע ז' באלול תשמ"ח
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו הר"ר **אפרים ברנד** ומשפ' שיחיו - גבעתיים

נסיים בפלפול קל. בגמרתנו נאמר, כי יהודי אשר שכח להתפלל תפילת מנחה של שבת, יתפלל ערבית שתים במוצאי שבת, ואת תפילת "אתה חוננתנו" יאמר בתפילת העמידה הראשונה, מפני שהיא תפילת מעריב. לכאורה, לשם מה היה על הגמרא לטרוח ולנמק שיש לומר אתה חוננתנו בתפילה הראשונה - מפני שהיא תפילת מעריב, וכי אם התפילה הראשונה היתה תפילת התשלומין של מנחה, לא היה צריך לומר בה "אתה חוננתנו"? הרי רבי חיים טוען, כי בתפילה הראשונה שבששת ימי המעשה יש לומר אתה חוננתנו! האין זו הוכחה ניצחת כדעתו של הרב אשר חלק על רבי חיים?

נכדו של רבי חיים הגרמ"ד סולובייצ'יק שליט"א סבור שלא.

לדעתו, גם הגר"ח מבריסק יודה, כי בלתי אפשרי לומר את תפילת אתה חוננתנו, אשר מהותה הבדלה בין קודש לחול, בתוך תפילה שמקור חיובה הוא ביום השבת. דבר כזה לא עלה על דעתו של רבי חיים. כל אשר התכוון לומר הוא, כי ניתן להעביר את 'אתה חוננתנו', בין שתי תפילות של יום חול שסדרן התהפך, אך לא מתפילת יום חול לתפילה שמקורה בשבת קודש (אסופות רבינו חיים הלוי, כאן בשם בניו מרדכי ריש ברכות).

דף לב/ב ונשמרתם מאד לנפשתיכם ונשמרתם מאד לנפשתיכם

הכל מכירים את הפסוק (דברים טו/ט) "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", המצוטט בעת הדגשת החובה המוטלת עלינו לשמור על גופנו ועל בריאותנו.

'ונשמרתם', דרשה של הגמון נכרי: מפתיע לגלות, כי פסוק זה מופיע בתורה לגבי איסור עבודה זרה! והוא אינו עוסק בבריאות הגוף והנפש כלל. לא עוד, אלא שבכל התלמוד לא נמצא מקור לכך שהפסוק "ונשמרתם מאד לנפשתיכם" מלמדנו שעל האדם לשמור על גופו, לבד מאשר בסוגייתנו, המצטטת הלכה זו בשם הגמון נכרי, אשר טרח להביא פסוק נוסף כסיוע לדבריו: "רק השמר לך ושמר נפשך מאד" (דברים טו/ט), ואף פסוק זה אינו עוסק בשמירת הגוף כלל, אלא באזהרת בני ישראל, לבל ישכחו את התורה. אכן, בעל "מנחת חינוך" (מצוה תקמ"ו) כותב, כי דברי ההגמון הנכרי לכשעצמם אינם מקור מוסמך שיש ללמוד הימנו הלכה זו.

איסור סכנה מן התורה או מדרבנן: אמנם, דברי ההגמון עצמם אינם מקור מוסמך, עד שיש פוסקים הסוברים כי איסור ההסתכנות הוא מדרבנן בלבד, אך לדעת רוב הפוסקים, הנכרי אכן צדק, ודין זה הוא מן התורה. שהנה, בגמרא (שבועות לו/א) מבואר, כי המקלל את עצמו לוקה, שנאמר "השמר לך ושמר נפשך מאד". הרי שחכמינו ז"ל קיבלו, כי יש ללמוד מפסוק זה על שמירת הנפש והגוף. בעל "חקרי לב" (י"ד ק"א) מטעים זאת, שהרי השוכח את דברי התורה חייב מיתה, ומשהזהרתנו התורה "רק השמר מאד פן תשכח את הדברים", הורתנו, לבל נסכן את עצמנו. מכאן, יתד ופינה לכל מקרי הסכנה, כפי שכתב הרמב"ם (הל' רוצח ושמירת הנפש פרק י"א): "כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה שנאמר השמר לך ושמר נפשך".

המסכן עצמו מואס ברצון בוראו: מעניין מאד לציין את דבריו של בעל "באר הגולה" ("שולחן ערוך" חו"מ סי' תכ"ז) החותמים את הערותיו על חלק חושן משפט בשולחן ערוך: "נראה לעניות דעתי הטעם שהזהירה התורה על שמירת הנפש הוא מטעם שהקב"ה ברא את העולם בחסדו להטיב להנבראים שיכירו גדולתו ולעבוד עבודתו בקיום מצותיו ותורתו כמש"ה כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו' וליתן להם שכר טוב בעמלם והמסכן את עצמו כאילו מואס ברצון בוראו ואינו רוצה לא בעבודתו ולא במתן שכרו, ואין לך זלזול אפיקורסא יותר מזה, ולשומעים יונעם ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו".

המסכן עצמו עובר איסור גם אם ניצל: זאת למודעי, כי אדם שסיכן את גופו עובר על האיסור, גם אם לבסוף ניצל מן הסכנה ולא אירע לו מאומה. כלומר, האיסור אינו מותנה בתוצאה, אלא עצם ההסתכנות אסורה. משום כך פסק ה"שם אריה", כי יש להלקות אדם שעבר על גשר רעוע, אף על פי שלבסוף הוא לא קרס אל מותו (עיי' "דרכי תשובה" קט"ז ס"ק ז' וב"ש שמירת הגוף והנפש" שם עמ' 39, וכן עולה מדברי פוסקים אחרים שהובאו שם).

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל כותב (שו"ת "אגרות משה" חו"מ ח"ב סי' ע"ו), כי יש להבדיל בין פעולות הקרובות לסכנה, לבין פעולות שיש בהן חשש סכנה; מן התורה נאסר לבצע פעולות שחזקתן שהן מסכנות את האדם, וחכמים הוסיפו ואסרו גם על ביצוע פעולות שיש בהן חשש סכנה (וע"ע דעות בעניין זה, בספר "שמירת הגוף והנפש", במבוא, פ"א).

ברכה על המנעות מן הסכנה: כידוע, אחד משני הטעמים לנטילת מים אחרונים שבסוף הסעודה הוא מפני הסכנה, כדי לשטוף מן הידיים מלח סדומית שדבק באצבעות, והוא מסוכן לעיניים. אף על פי שפעולה זו נעשית על פי התורה, שיש לשמור על בריאות הגוף, הרמב"ם פוסק שאין מברכים

ומפסיר גם יחד. איך שהוא, איש אינו זוכר כיצד בדיוק, גבאי ממוחל, בעל כושר שיווק מדהים, הצליח לגרום לכך, שכל עשיר פיטסבורגאי ראה לעצמו חובה, לפתוח את ארון הקודש לפני תפילת נעילה, לכל הפחות פעם אחת בחייו.

הכרזת "המכרז" על פתיחת ארון הקודש לפני נעילה, נעשתה על ידי החזן בכבודו ובעצמו. הגבאי הראשי הכה בכח עלומים על הבימה, והחזן היה מכריז בקול אדירים "שלשת אלפי ר-ו-ב-ל-י-ם", כשהוא מסיים בטון עולה. לא היה כל צורך להכריז על מה נסובה המכירה.

או אז, החלו הגבירים מסמנים באצבעותיהם מדושנות העונג, מרימים יד כבדרך אגב, והרובלים נשפכו לאלפיהם מגרונם של החזן. ידועי דבר טענו, כי הובטחו לו אחוזים מן הסכום שיעלה בידו להפיק מן המכירה. כך או כך, ככל ששלבי המכירה התקדמו, התברר, כי השתא ניטש המאבק בין שני גבירים ידועי שם.

אחד מהם, מבקר תדיר בבית הכנסת, השני, אורח עתיר נכסים, תייר מעבר לים, שהגיע לרוסיה לצורך עסקים. הוא בכלל לא גילה אדישות. בשלב זה כבר עמד על מקומו, כדי להבטיח שאיש לא ישמוט את הניצחון מתחת ידיו. הגביר פולק, יריבו למכרז, הרים ארבע אצבעות כרסנתיות ומחצה. "ארבעת אלפים וחמש רובל", הכריז החזן באושר, ומיידעינו נחפז לפרוס את חמש אצבעותיו לרווחה, כעומד לתפוס כדור.

הגביר פולק לא אבה להתכתש עם התייר האורח, נכחו לו עסקים מסועפים עמו. הוא וויתר.

"ככה לו" הכריז החזן, ירד ממקומו אל תיבת החזן, והמתין לפתיחת ארון הקודש.

מיידענו התיישב על מקומו, מוחה דמעות התרגשות מעניו, וחיירי בפה מלא לכל עבר.

נו, נ"ו" כסאות הוסיט בחריקה מכוונת, שיעולים תכופים פרצו מגרונות יחיריים וחסרי סבלנות, והוא עיניו במומיהם. הניצחון בכיסו.

שכנו לספסל התכופף לעברו והציץ לתוך עיניו, "הכל בסדר?". הוא השיב בחיך רחב עוד יותר.

- **מדוע** אינך ניגש?
- **"לאן?"**
- **לפתוח** את ארון הקודש!
- **מה** צריך לעשות?
- **הסט** את הפרוכת הצידה, פתח את שתי דלתות העץ לרווחה ושוב אל מקומך.

חסר נשימה הוא אץ רץ לכיוון ארון הקודש, פתח את הפרוכת מן הכיוון הפוך, הגבאי תיקן אותו במהירות, והנה, סוף סוף, התגשמות החלום, פתיחת דלתות ארון הקודש לפני נעילה.

מיידענו שב אל מקומו, והיושב לצידו לא התאפק. "סלח לי, השתתפת במכרז ואינך יודע מה מוכרים?".

תראה, השיב. אני מכיר את הגביר פולק זה שנים, הוא אחד הסוחרים הממולחים ביותר. כאשר ראיתי שהוא משתתף במכרז הבנתי שאין לי מה להפסיד. מה שמוכרים פה, בוודאי שווה הרבה כסף".

"אתה מבין, סיים משתתף השיעור. היהודי הזה, שכבר סיים זה מכבר לשוחח עם הרב מגיד השיעור, עסוק מאד. באמת. כאשר נודע לי שהוא משתתף בשיעור הדף היומי, החלטתי, שמה שטוב לו, טוב גם לי".

ככה, רק פרסומת קטנה, מילה פה מילה שם, "בערב יש לי שיעור דף יומי". "אני מקווה שלא בשמונה, כי יש לי שיעור דף יומי". "כן, ניפגש בחמש, אחרי שיעור דף יומי". אין ספק שיש אנשים שילמדו ממך, ואתה... תזכה לשכר כפול".

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטון זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. תפק: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

לשונות התלמוד

דף כט/ב קשיא
קשיא
הביטוי "קשיא" חותם נידון שבו הובאה סתירה בין שתי משניות, שתי ברייתות או בין שתי אמרות בשמו של אותו תנא או אמורא. גם נידון העוסק

עליה, "שאינם אלא מפני הסכנה", הוא אומר, זו אינה פעולה חיובית בעלת תוכן, אלא הסרת מכשול וסכנה [ועיי' ב"חיי אדם" כלל ט"ו סעי' כ"ד, לגבי הסרת מכשול מהבית ועשיית מעקה לבור שאין מברכים עליהם].

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

משנה, מסכת פאה, פרק ד', משנה ט': הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אלא אם כן הפקיר **מאימתי פטורה הפאה ממעשר?**

אחד הספקות שהסתפק בהם בעל "משנה למלך" עורר סערה גדולה במשך שנים רבות. כידוע, מתנות עניים פטורות מהפרשת תרומות ומעשרות, כמבואר במשנה.

לעומת לקט ושכחה השייכים לעניים מרגע שבעל השדה הותירם בשדה, אין העניים יכולים ליטול את הפאה אלא לאחר שבעל השדה הקצה אותה לעניים.

ממתי חל על הפאה הפטור ממעשרות? מרגע שבעל הבית ייחדה לעניים, או רק מעת שהעני זכה בה. **עשיר שנטל פאה - עבר על איסור טבל?** ספק זה מעלה בעל "משנה למלך" (הלכות תרומות, פרק ב', הלכה ט'), וההשלכה ההלכתית ברורה: אם מי שאינו עני נטל פאה מן השדה ואכל - האם מלבד איסור גזל עניים הוא יעבור גם על איסור טבל? אם היא פטורה ממעשרות מעת שייחדה בעל הבית - לא עבר על איסור טבל; אך אם אינה פטורה אלא רק מעת שזכה בה עני - הרי עבר. מקור הספק נעוץ בסיבת הפטור מהפרשת תרומות ומעשרות: האם פאה פטורה מפני שהופקרה על ידי בעל הבית לעניים, או-אז ברגע שייחדה הפקירה והיא פטורה ככל יבול המופקר; או שמא פטור פאה ממעשרות אינו מתייחס ליבול שהופרש לפאה, אלא לעניים הזוכים - אשר להם העניקה התורה פטור ממעשרות, ולפיכך רק משזכו בפאה היא פטורה מן המעשרות ("קהילות יעקב", זרעים, סימן א'; וראה שם ששני צדדים אלו נזכרים בספרי וברש"י).

לאחר שהוא שוטח את הספק הוא מכריע בו על פי הנאמר במשנה: "הלקט והשכחה והפאה של נכרי - חייב במעשרות". הגמרא (גיטין, מז/א) מעלה אפשרות כי מדובר בנכרי שליפט מתנות עניים משדות ישראל, והמשנה קובעת כי מתנות אלו חייבות במעשר. אילו היה פטור מתנות עניים ממעשרות חל ברגע שבעל השדה מייחדן לעניים, כיצד נתחייבו המתנות במעשרות עם נטילתן בידי נכרי, הרי כבר נפטרו? מוכח, איפוא, כי רק משבאו ליד העני נפטרו מן המעשרות, ולפיכך כשנטלן נכרי אינן פטורות.

דבריו עוררו הד גדול, ולא פחות משבע קושיות איתנות הערימו עליהם במשך השנים (ראה בספר המפתח, רמב"ם מהדורת פרנקל, שם), רבי עקיבא איגר, בעל שואל ומשיב, רבי אלחנן וסרמן, וגם בדור האחרון - בעל קהילות יעקב.

אחת השאלות שהציבו לפתחו היא מדברי בעלי התוספות (בבא קמא, צד/א, ד"ה מרחו). בגמרא (שם) נאמר, כי מי שלא הפריש פאה בשדה, יפריש פאה מן התבואה אף לאחר מירוחה [צבירת הגורן והחלקת פניו]. בעלי התוספות מתקשים, הן פאה פטורה ממעשר, ומדוע יש להפריש ממנה תרומות ומעשרות? בעלי התוספות מסבירים, כי מאחר שלא הופרשה הפאה, לא נתברר חלקה בתבואה והואיל וכבר מירח את התבואה התחייבה כל התבואה במעשרות [המירוח הוא השלב המחייב במעשרות], ומכאן ואילך כבר אינה יכולה להיפטור ממעשרות.

מדבריהם עולה בבירור, כי אילו היה מפרישה היתה פטורה מן המעשר, אף על פי שלא הגיעה לידי עניים! (מקדש דוד, זרעים, סימן נ"ה סוף אות ג', ד"ה המל"מ; מאידך גיסא, ראה שם מקור לדברי המשנה למלך מדברי הרא"ש, להלן, ה/ז).

ברם, עדיין נותרה על תילה ראייתו האיתנה של בעל "משנה למלך"!

הגאון רבי עקיבא איגר מצא יישוב לדבר בחידושי הריטב"א (גיטין, שם, ד"ה ודקאמרת). הריטב"א מסביר שמדובר במקום שאין בו עניים, ולפיכך לא היה בעל השדה צריך להפריש פאה כלל [ראה בגליון 688, מאמר מצוות לקט שכחה ופאה בזמן הזה, שכן דעת רוב הראשונים], ולכן אף אם הפריש אין לה דין פאה, ומעולם לא נפטרה מן המעשרות (וראה בספר המפתח שם עוד בזה).

פנינים

דף כה/א אבל לתפילה עד שיכסה את ליבו

מדוע נחבא אדם הראשון

אמר הגרי"ז מבריסק זצ"ל: לאחר שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, הוא אמר לקב"ה, כי הוא נחבא לפי ששמע את קולו מתהלך בגן. מה תשובה היא זו?

פשוטם של דברים, שכשם שעמידה בשמונה עשרה מצריכה כיסוי מיוחד, כאמור בגמרתנו, מפני שהיא עמידה לפני המלך (רש"י כאן), כך גם היה מצבו בעומדו לפני הקב"ה בגן עדן. לפיכך, כששמע קול ה' מהלך בגן, נחבא מיד... (חידושי מרן ר"ד הלוי, בראשית).

דף כו/א תפילת הערב אין לה קבע

מדוע אין קבע לערבית

טעם לכך, נתן האדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זצ"ל: אותו ערב ראשון שבו התפללו ערבית - היה הערב ששקעה חמה ליעקב אבינו קודם זמנה. נמצא שלא היה זה ערב ממש, לפיכך אין לה קבע... ("מעינה של משנה").

לעילוי נשמת

מרת **לונה כהן** ע"ה

בת רחל ע"ה נלב"ע י"ג באלול תשס"ב

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה שיחי'

לעילוי נשמת

הרב **דוד יהודה** זצ"ל

ב"ר חיים גדליהו בנט זצ"ל נלב"ע י' באלול תשל"ג וזוגתו הרבנית **אסתר** ע"ה

ב"ר שלמה צבי הברמן זצ"ל נלב"ע י"ט בסיון תשל"א

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יואל אלתר אשכנזי** ז"ל

בן הרה"צ חנוך העניך דב זצ"ל נלב"ע י"ג באלול תשל"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י חתנו ובתו שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה פוטרמן MIKE FUTERMAN** ז"ל

ב"ר פנחס ז"ל נלב"ע י"א באלול

תנצב"ה

הונצח ע"י THE RIESCHER FAMILY - ארה"ב

לעילוי נשמת

הר"ר **יוסף מיץ** זצ"ל

ב"ר מרדכי זצ"ל נלב"ע ט' באלול תשל"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **נחמה ליבא בטלמן** ע"ה

ב"ר אברהם שמואל מנא ז"ל נלב"ע ז' באלול תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

שיעורים חדשים בדף היומי

ברחבי הארץ, במסגרת התכנית "לומדים בשלמות"

אלעד

בית כנסת "תתן אמת ליעקב"
רח' רבן גמליאל 14
בשעה 09:30
מפי הרב שלמה ווכניש שליט"א

רכסים

בית כנסת "רמב"ם"
רח' עוזיאל 2
בשעה 20:15
מפי הרב חגי אליהו שליט"א

הרצליה

בית כנסת "חזון מרדכי"
רח' גורדא 5
בשעה 20:00
מפי הרב מאיר דוד שמואלי שליט"א

טירת כרמל

בית כנסת "הלב היטים"
רח' רמב"ם 10
בשעה 18:30
מפי הרב יחזקאל רובין שליט"א

בני ברק

בית כנסת "היכלא רשב"י ובית יוסף"
רח' בירנבוים 12
בשעה 20:00
מפי הרב י.מ. עזרן שליט"א

בית כנסת "אשי ישראל"

רח' גניחובסקי 7, קרית הרצוג
בשעה 18:30
מפי הרב יעקב קראם שליט"א

בית כנסת "אשלג"

רח' שד"ל 3
בשעה 07:30
מפי הרב אליעזר ברזל שליט"א
תפילת שחרית בשעה 6:30

בית כנסת "ספינקא"

רח' דונלן 7
בשעה 07:40
מפי הרב אשר קובלסקי שליט"א
תפילת שחרית בשעה 8:20

נצרת עילית

בית כנסת "אחדות ישראל"
בשעה 20:00
מפי הרב דב אליהו הולץ שליט"א
לאחר תפילת ערבית

ראש העין

בית כנסת "נהלת ישורון"
רח' הנביאים 22
בשעה 20:30
מפי הרב מנחם דרורי שליט"א

ירושלים

בית כנסת "פתח יעקב"
רח' בית ישראל 46
בשעה 18:00
מפי הרב אריאל הדיאה שליט"א

קרית גת

"מוסדות ישמח משה"
רח' הארז 42, שכונת א'
בשעה 11:00
מפי הרב ישראל נח ברגר שליט"א

הפעם לומדים את כל הש"ס בשלמות

כולנו מצטרפים לרעיון ההיסטורי:
לומדים ומסיימים את הש"ס עם המשניות
מסדר זרעים וטהרות
"אשר שכרם כנגד כולם, ונצטוונו לאהוב אותם מחמת
שמוסכתות אלו אין להם עוסקים" (ספר חסידים רס"א)

לראשונה:
מסכת ברכות
עם משניות פאה
מבוארות

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא
עם אותיות מאורות עניים
• ביאור בהיר של משניות פאה
• מאורות ההלכה

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

מלגת הצטרפות למגידי שיעורים ע"ס 1000 ₪ טל': 03-5775310

סיוע בהקמת שיעור חדש בדף היומי: 054-8460012

